

J N an eruda

Fejetony

FRAGMENT

Fejetony

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihy:

Karel Čapek – Krakatit

Karel Čapek – Povídky z druhé kapsy

Karel Čapek – Hovory s T. G. Masarykem

Karel Jaromír Erben – Kytice

Karel Hynek Mácha – Máj

Jan Neruda

Fejetony – e-kniha

Copyright © Fragment, 2012

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Fejeton

Klobouk dolů! Mluvím o největším pánu v žurnalistice, o jediném žurnalistovi, který hrdě odhodí všechno „my“, když mluví, a přímo řekne „já“.

Je-li časopis švarným junákem, je fejeton kytkou na jeho klobouku – kytko po kytce vadne, junák zůstává junákem a denně nastrčí si kytku novou. Již z toho je vidno, jak „květnatý“ musí být ten, který kytky ty všechny dodává: květnatější než celá lučina, a někdy nestačí ani ta a fejetonista musí užít paříšit, skleníků, nebo se i – vypůjčit něco od souseda.

Ale těžké postavení má pan fejetonista, to mu musím sám dosvědčit! Měl-li bůh Janus dva obličejy pro celý „věčný“ život svůj, musí jich mít fejetonista do jediného roku alespoň sto, a každý jiný. Jednou nadšený, podruhé usazený, potřetí dětinský, počtvrté mudrcký, popáté skotačivý atd. On musí bavit, ať již baví pravdou, nebo žertem. Ale je-li opravdový, řeknou mu, že nemá vtipu, je-li žertovný, řeknou, že ze všeho jen si ztropí smích, – všem nevyhoví nikdy. A to je to nejhezčí u něho, že si z toho nic nedělá. On musí být básníkem, filozofem, učencem, humoristou, kritikem, mužem plným citu, mužem skalného srdce, ale ze všeho toho smí mít zas jen tak ždibek, aby nenudil, aby nebyl jednotvárný a co jiného mu často ještě vytýkají. Fejetonista musí být sám mozaikou jako jeho fejeton.

Především musí mít nesmírný pojem o vlastní hodnotě, řekněm hned o vlastní své vznešenosti. Pak má ihned omluvu, když se všemu směje, – proč je všechno na světě tak malé vedle něho!

On může sice někdy, ze zvláštní milosti, uznat i náhledy jiných lidí, ale nesmírně by si ublížil, kdyby pak nepřidal ihned slůvko „ale“. Vždyť je názor jeho světový, obrovský, – smrtelník obyčejný není snad ani s to vyhovět požadavkům toho jeho názoru! Náhled, že on, fejetonista, je mužem rozhodně velkým, musí také čtoucímu lidstvu vtoukat ve dne v noci, sic mu to namouvěru nikdo neuvěří. Kdykoli řádku napíše, musí nějak obratně nevědo-

mému čtenáři vždy dát na srozuměnou, že ta řádka je vskutku výborná. A řekne-li někdo, že to neskromnost, musí být fejetonista nesmírně udiven a odmrštit drzého mluvku skromným pokázáním k tomu, že je vůbec nanejvýš spravedliv, najde-li někdo něco výborného, že to vždycky upřímně uzná, a dělá-li sám pánbůh sobě reklamu na každé stránce bible, proč by on sobě neřekl na každé řádce svého fejetonu: „Vidím, že je to dobré!“ A dodat pak musí: „Vždyť je fejeton přec také alespoň tolik jako bible – či ne?“ A řekne-li onen mluvka „ne!“, ať s ním dále ani nemluví!

Ale příliš moudrým také zas fejetonista nesmí být.

Mäßig weise muß der Mann sein,
aber nicht allzuweise;
des Weisen Herz erheitert sich selten –

a fejetonista musí být také někdy, ano musí být velmi často veselý a vtipný, alespoň v sobotu odpůldne od tří do pěti, když píše na neděli. V neděli chtějí se čtenáři smát – vymluvme jim to! –, a fejetonista musí mít tedy vtip, i když ho nemá. Vždyť nemůže jako šašek Prehauser pokleknout na jevišti, sepnout ruce a bídňě žalostným tónem zvolat: „Pánové, proboha vás prosím, smějte se mně!“

Ale vtip je velké neštěstí pro člověka, proto mám s fejetonisty tolik soucitu! „Kdybych byl k nesmírnému leknutí svému někdy zpozoroval jen jiskru vtipu při sobě, byl bych se zastřelil nebo oženil, nebo jinak své existenci konec učinil!“

Vtipný člověk je nesmírným chudšasem. Žádný si ho neváží, neboť každý je sám dost vtipný, třeba ho vtipy napadají vždy jen tenkrát, když ho holič drží za nos a on musí zůstat němý. A pak vtip fejetonistův sedává obyčejně na židli, jejíž nohy jsou nohy satyrovy, kdopak ale snese satiru! Ano, kdyby satirik vždy jen „milé mé sousedy“ tepal, ale čert mu věř, zítra snad si i na mne! Má-li stát pro každý druh choroby zvláštní dobročinné ústavy, pročpak jich nemá také pro ty nešťastníky, kteří mají vtip? Chyba, velká chyba!

Do oboru fejetonisty spadá celý svět. On má právo hubovat se s pánembohem, proč se ho nezeptal o radu, když tvořil člověka, a dokáže mu zrovna hravě, že lidé, tak jak jsou, jsou většinou ničemové, nehodící se ani pro fejeton. On může poslat čtvrtou božskou osobu z Říma na Maltu, kdy se mu zlíbí. On může rozřešit všechny otázky rakouské nesmírně lehce a říci s největší určitostí: „Nebude v Rakousku míru a spokojenosti, dokud neslijou se veškerí národové v národnosti toliko dvě: ministrů v službě a ministrů v penzi.“ On může Němce chválit, aniž by je tím urazil, a může Čechy hanět, aniž by se ve Vídni pro to zlobili. On může psát nejen o lidech, nýbrž i o věcech, o nových obrazech, o nových původních dramatech, a čím horší takové drama je, tím větší může mít z něho radost. On může psát zjara o prvních chroustech, 16. května o svatém Janu a celý rok o pražském bláttě. On může dělat vtipy na každého, a když si to ten každý nenechá líbit, může fejetonista v noci chodit domů se silnou holí. A když celý týden není v novinách nic než samé „Prohlášen za blbého“ a samá „Konfiskace“, může si fejetonista vylítnout o dvě stě let dál a popsat, jaký svět bude pak. Ano, on může psát i o nejvyšším, nejvznešenějším, nejkrásnějším na světě, o fejetonu samém –

– ale pak ať je obratný jako já, ať mluví co chce, neřekne ale vlastně nic! Kvůli tomu, aby se řemeslo nezkazilo.

Zlatá ulička na Hradčanech

1860

Starobylé části měst mají do sebe podivný ráz. Naproti částem co do času mladším vypadají jako kmetové naproti mladšímu pokolení. Jejich kroj je staromódní, jejich ozdoby překonané a jejich svršky podobají se krásně myšleným vlásenkám středověkým. Jsou to pamětníci dávných dob, kmetové, kteříž „doběhli už na výši sněžné hory“, dlouhá léta proboužovali a nyní zlehounka se smrti učíce mlčky zrajou v slabém zadumání, v rezignaci. Ano, rezignací jest hlavním rázem starobylých částí stále se zvětšujících měst. Někdy ovšem přidruží se ku kmetu, jemuž už přísloví moudrost připisuje, místo této mnohá špinavá náruživost, a podobně tomu mívají i skupeniny starých budov místo tichou, aristokratickou rezignací jen špinavou cháturu a nízké náruživosti ve svém lůně. Naše Hradčany pražské spojujou obě tyto vlastnosti podivně v sobě; nikde se zde mezi sebou tyto neproplítají, a přece stojí těsně pohromadě. Nepodotýkám zcela pro sebe uzavřenou část, takzvaný Nový Svět, jenž nyní už většinu své bývalé špíny ztratil a dosti pěknými a výstavnými domky se honosí; ale myslím zde spíše na hradčanskou Zlatou uličku, posud zajisté alespoň devíti desetinám rodilých Pražanů neznámou tu končinu.

Není ovšem divu, že chudobné části větších měst některým obyvatelům vždy neznámy zůstanou: chudoba sráží se v koutcích dohromady, je jí tam snáž než mezi přepychem spoluměšťanů; tamto už pocít stejné bídy a stejné práce ulehčuje. A jako se chudoba za svou nahotu stydí, tak se jí za touž příčinou přepych zase štítí. Kdo jen poněkud diplomovanější postavení společenské má, mní, že je vyšší těch, kteří den ode dne nejistě žijou; kdo

jen poněkud lepší kabát nosí, pokládá hadry za hlavní hřích, a kdo o tři léta déle školné platit mohl, myslí, že chudší ani myslit nedovede.

Už vchod do Zlaté uličky, která v těch končinách leží, kde alchymisté Rudolfovi zlatu jmění i rozum obětovali, jest dosti ukryt. Kolem bývalého kláštera svatojirského, a nynějších tedy kasáren, vede cesta vzhůru a pak vpravo na malý plácek, z něhož se jakoby z malého pahorku do Zlaté uličky schází. Už vchod je zajímavý. Scházíme-li k Zlaté uličce, stojí na levé straně naší dosti ouhledný dvoupatrový dům (pod číslem 30) a na pravé leží rozvaliny jakés dřívější budovy. Prvnější, zachované stavení známo pode jménem „domu baronova“. Povídá se, že dům ten byl posledním zbytkem velkého jmění a jeho majitel že se sem z pěkných a bohatých paláců co do posledního svého outočiště přestěhoval. Byl to baron, který zchudlost svou přílišné zálibě v divadelním umění a umělkyních je provozujících vyčítati musil. Však ani zde neměj ještě pokoje. Chtěl sobě co nějakou náhradu alespoň malé domácí divadlo zřídit. Po celém domě však ani místečka vhodného vyjímaje – půdu! Však i ta byla obmezena a baron musil zvláštní duševní síly snad až příliš namáhati, aby docílil, čeho sobě přál. Půda sama rozdělena na dvě patra, pro hořejší utvořena podlaha z prken od sebe daleko odstávajících. Zde nahoře seděli diváci a dívali se mezerami u svých nohou dolů na herce. Tito však měli vzdor tomu tak málo ještě místa, že například nápověda ani na jevišti samém býti nesměl. Proražena jest tedy střecha a tesař upravil zde nízkou budku tak, že nápověda v pravém slova smyslu mezi nebem a zemí visel. Posud jsou na vazbě půdy té stopy nalepených dekorací. A ani zde pan baron dlouho nevydržel, a v Zlaté uličce ukazuje se jiný, paláci zcela nepodobný domek, kde krásný svůj život bídně dokonati měl.

Sestoupíme-li ze zmíněného už plácku ku Zlaté uličce, stojí tato přímo naproti nám a rozkládá se k levé i pravé naší ruce. Vlevo zakončuje se už po několika krocích zadními částmi vyšších budov, vpravo pak jde mnohem dále. Kdo pravou tou částí dále kráčí, vidí asi po padesátém kroku vzdálenosti uličku příčným domkem zastavenou; mýlil by se však, kdyby myslel, že to už

konec Zlaté ulice. Dvěře dole u domu se odevrou a jimi vejdeš do nejnadhlednější části Zlaté uličky, táhnoucí se ještě as na dvacet kroků a končící – v kuchyni. Ulička je velmi ouzká, sotvaže na půldruhého kroku široká; proto také stojí obydlené domky toliko po levé straně, pravá strana je určena pro dřevníky atd., přesvědčil jsem se ale, že i v poslednějším mnohemu bídáku „z milosti bydlit dovoleno“. Domky jsou vesměs nizounké a malé, přistavené k chodbě vedoucí z bývalého purkrabství ku věži Mihulce. Chodba ta zakrývá zevnějšek Zlaté uličky pozorovatelům ze strany Prašného mostu a Jeleních příkopů. Nikdo by neřekl, že tato řada dosti stejných oken, upravených v jediné dlouhé zdi a pod společnou střechou, ku pestře rozdílným domkům náleží a celou ulici tvoří. Přistavením tím ku purkrabské chodbě stalo se ale zároveň, že „pan domácí“ jen kousek střechy svou nazýváti může. I vnitřek domků je velmi obmezen. Z uličky vejde se do předsíně sotva na půl čtvercového sáhu veliké, a odtud do hlavní a jediné světnice, někdy čtvercový sáh, někdy i méně měřící. Mimoto má ale každý domek ještě jakés první poschodí, malé to klenutíčko mezi stropem přízemním a zbytkem purkrabské chodby. V tomto „prvním poschodí“ bydlí obyčejně „nájemník“, takzvaný „noclehář“, který skutečně bytu svého k něčemu jinému než noclehu použití nemůže, jelikož v něm pro nízkost jeho skoro ani seděti nemůže. Do této „palandy“ „leze“ se z předsíně buď po řebříku, buď po schůdcích, které se za dne složí a vyvýší, aby nepřekážely. Strop takové předsíně je kvůli tomu zřízen jako příklop sklepní a slouží zároveň co dvěře.

Obyvatelstvo sestává z lidí oné nejnižší pracující třídy, která za šerého rána už byty své opouští, do dílen, ohrad na dřevo, předsíní kostelů a tak dále pospíchá a někdy pozdě večer se teprve zase vrací. Za dne jest zde tedy mrtvo a pusto; jednotlivé ženy s nemluvnaty a leckterý chorobný jsou pak jedinými obyvateli.

Vůkolí Zlaté uličky je dějepisně tak zajímavé a zevnějškem svým zvláštní, že není divu, když i bohatství zvláštních a zcela původních pověstí zdejší obyvatele vyznačuje. Nevypravuje se však toliko o známé „kamenné panně“ v klášteře svatojirském, která, jak v jisté knížečce stojí, „v Jeleních příkopech od svého

milého zavražděna a pak v kamenu vysekána jest byla“, aneb o svatě Ludmile, o Daliboru, „jenž ve věži zplesnivěl a přitom housle hrát se naučil“, o „železné panně“ a věcných krvavých skvrnách v místnostech purkrabství atd., ale vypravují se i pověsti čistě fantastické, krásné a významné, jakých sobě mysl lidu všudy spřádá a maluje.

Do okna jistěho domku Zlaté uličky nepřijde po celý rok ani slunce, ani měsíc; jeť zastaveno blízkou vysokou věží. Příčina tato přirozená lidu však nedostačuje a bez ohledu na věž vypravuje sobě důvody jiné a důmyslnější:

V Jeleních příkopech vyrůstá a rozkvétá vždy zjara podivuhodná květinka, jejížto jak krev červená kvítka se pro svou podobu „srdínka“ nazývají. Jaké učené jméno květinka ta má, nevím, jelikož jsem se o to starati nechtěl. Kdož by se také ohlížel po tom, když květinka tak krásné jméno má, když se srdínka nazývá! Může také být, že i jinde roste než v Jeleních příkopech, žádný to ale lidu nevymluví, že odtud původ svůj vzala a že hlavně pod oním, ani sluncem, ani měsícem nenavštíveným oknem se daří. V onom okně bydlil čaroděj; byl velemocný, jeho moc ale, jak to už bývá, nezávisela celistvě toliko od něho. Měl krásnou, nevinnou dceru, a dokud by tato se nezamilovala, byl on mocen. Jednou však přijda čaroděj za večera domů, našel mladíka jakéhos u své dcery. Drželi se v obejmutí a dívali se přitom roztouženě oknem v hluboký, lesem zarostlý příkop a protějščí sady. Snadže to šumění stromů, to brčení dovádivé Brusky, to vzdálené hučení Vltavy a ty daleké, tajuplné noční zvuky i ty blízké, sladké popěvky bdících ptáčat něco milencům porozumitelného a milého do sebe měly. Jedním skokem zasáhl čaroděj nepřipravené milence, dvojí bodnutí – a mrtvá mladá těla visela z okna nad hlubinou a z prsou se jim řinula teplá, jasná krev na mechovou půdu.

Neviděl to mimo měsíc nikdo. Spácháš-li vraždu a vidí-li tě přitom někdo, musíš sobě v krvi jeho ruce umýtí, a pak se nikdy neprozradíš. Čaroděj přinesl sobě tedy nádobu s vodou, a když se měsíc v ní koupati počal, umyl sobě rychle jeho obrazem zkrvácené ruce. Od těch dob nesvítlí ani měsíc, ani slunce v okno více.

Krev jest ale divný, čarodějný mok, a nejdívnější tenkráté, když v lásce proceděná! Sotvaže dopadly kapky na mech, počal tento pučeti a narůstati, a vykvětla z něho krvavá, krásná srdínka. Zpočátku byla prý jen vždy dvě kvítka na každém keříku, později ale přibylo jich více, vypučelo zkrvácených „dětí lásky“.

Procházky po Praze

1862

I

Praha má mnoho a mnoho překrásných míst, mnoho zvláštností, kteréž jiným městům scházejí, kterými se každý Pražan vychloubá, kterýchž každý cizinec rád uznává. Rovněž však často jako chloubu a uznání slycháme také výčitku, že Pražané přirozených výhod svých dostatečně užívati neumějí, že jich nevyčerpají, jak by mohli. Výčitka ta není neodůvodněna. Nepotřebujem na doklad poukazovati teprve ku hojným, krásným místům v blízkém vùkolí, hodícím se k výletům, kteráž navštěvovatelům poskytují i romantiky, i milého poklidu, například co do zřízení hostinců však ještě na velmi primitivním, skoro vesnickém stanovisku stojí. Dokladem nejlepším a nejbližším jest Belvédér, stojící skorem ještě v městě samém, poskytující pěknou procházku, nejdojemnější, nejvzácnější vyhlídku. Kdyby se ho nebyl ujmul spolek pro sazbu stromů, kterýž bychom mimo jiné hlavně zbirovským nebohým lesům přáli, stál by Belvédér posud pustopustý, s bídnými cestami, polospálenými pastvinami, s několika zakrnělými stromy. Pěkně položený hostinec Hasenburk na hoře Petřínu, tedy uprostřed města, přestal již dávno býti hostincem, a Pražané mají o jedno povznesené, vzácnou vyhlídku poskytující místo méně.

K hlavním okrasám pražským náležejí také krásná skupení ostrovů: Žofín, Střelecký, Židovský ostrov – Štvanice, Keplovka čili Rohanka atd. – Prvnějšímu souostroví zdá se kynouti velká

budoucnost, neboť, náhlým vzrůstem Smíchova, novým mostem k Vyšehradu, doplněním a rozšířením Nového Města, jímž konečně i těsnící městské zdi prasknouti musí, českým Národním divadlem bude pošinuto tržiště Prahy, a tím i hořejší souostroví pošinuto do středu města. Nyní již je mnohem rozkvetlejší a upravenější než souostroví dolejší. Z úpravnosti té vyjímáme pouze Židovský ostrov, který slouží posud leda za bělidlo, řádnou úpravou však, a především návozem hlíny, značným zvýšením nad normální zrcadlo Vltavy a malým můstkem o jediném oblouku na levý břeh, zvláště Smíchovu státi by se mohl příjemnou hostinskou místností. Některé změny se stanou na všechnen způsob také s ostatními dvěma ostrovy, ač mají každý takřka již historický svůj ráz, jenž pomocí konzervativnosti, tiché Praze u velké míře zvláští, velmi dlouho zápasiti bude. Nejelegantnější plesy, velké koncerty, které se na Žofínu odbývají, určují ráz Žofína i co procházky. Je to procházka elegantního světa, cylindrů a fraků, velkých krinolín a drahých šálů, zívajících obličejů a šeptajících rtů. V nepochybný prospěch majitelů ostrova změni se blízkým Národním divadlem, v něm všechny třídy společenské scházeti se budou, i počet, i ráz navštěvovatelů žofínských. Ostrov Střelecký má již proto ráz měšťanštější, že patří městským střelcům, že zde i ostatní sbory městské zábavy své pořádají. Střelecký ostrov najde co milá procházka uprostřed města ležící vždy větší a větší oblibu. Povstal kdysi projekt, aby se všechny tři ostrovy spojily mosty v jediné místo zábavní. Vydání k tomu potřebná sotva by se vyplatila, a projekt samý nemohl by se snad dříve ani uskutečniti, pokud by nebyly všechny tři ostrovy jaksi stejnorodější. Mimoto by se musila přední část ostrova Střeleckého, kamž by most nevyhnutelně jiti musil a kde střelnice nyní jest, zcela změniti a střelnice by byla zde nemožna.

Souostroví druhé však poněkud utrpí, čemuž ostatně majitelé včas a výdatně předejiti mohou. Mnoho vynáší nyní přívoz na Štvanici, mnoho však z toho výnosu odpadne, jakmile bude projektovaný most z Františku na Belvedér vyveden. Není ovšem pochybnosti, že vodní síly zdejší, že i místa samého po ostrovích není posud k průmyslovým podnikům právě nadužito, avšak i bez

těchto se může již například dobře zřízenými koupelemi mnoho vytěžiti. Illnerova myšlénka třetí plovárny nebyla zajisté nepraktická a mohl by se jí především Sokol ujmouti. Co by se ale na některém z ostrovů dolejších na všečen způsob provésti mohlo, byla by aréna pod zvláštním divadelním ředitelstvím. Místnost, nechť již na Štvanici, nebo na Keplovce, byla by zajisté velepříhodna. Již jednou mluvilo se o spojeném divadle smíchovsko-karlínském a co podnikatelé byli jmenováni tehdy pánové Karel Hof, nynější redaktor Rodinné kroniky, a pan Švanda ze Semčic. Myšlénku svou stran arény karlínské klademe pánům těm, k podniku takovému zcela způsobilým, nyní na srdce. Činíme to ve prospěch Karlína vzdor tomu, že dle doslechu má již ředitelství českého divadla Prozatímního odděleno býti od ředitelství divadla německého a že se prý jeden z právě jmenovaných pánů co kandidát nového ředitelství hlásí. Myslíme, že by se aréna vzdor možným zátopám ostrovů přece trvale a pevně na povýšených zděch vybudovati mohla. Otevřená aréna je pro Pražany, jak se právě letošního roku skvěle dokazuje, věcí nevyhnutelně potřebnou, a tím i výnosnou.

II

Snad nikde není nádhera a chudoba, společenská vznešenost a společenská nízkost tak těsně, tak nápadně vedle sebe postavena jako na Hradčanech. Náhoda vrhla sem jedno i druhé, aby již samy sobě byly vzájemnou kritikou, zlato v rámci chudobném, bída v rámci zlatém. Se zvláštním zalíbením psal jsem již několikráte o podivném tom družstvu, o Hradčanech, sídle krále i žebráka. Větší části Pražanů, zvláště ve vzdálenějších čtvrtkách bydlících, jsou Hradčany skoro terra incognita, znají je právě tak jako cizinci, kteří za krátkého pobytu seznali hradní dvory, kostel svatého Víta, Strahovskou knihovnu, loretánský poklad. Ano mnohý Pražan nezná, třeba by i ku vzdělavcům náležel, ani tolik,

mnoho-li taký cizinec. Pokládá za nemožné, aby se dovnitř Hradu dostal, na knihovnu se podívat je mu věcí malichernou, do pokladní síně vejít odkládá. Málokterý odloží netečnost, jakou předměty příliš blízké vyvolávají, a vyhledá sobě s jakýms sebezapřením potřebnou příležitost. A přece jest pyšen na všechny ty vzácnosti, jaké Hradčany v sobě uzavírají, přece by se nepřiznal, že jich zcela dobře nezná. Obyčejně užijí doby letní, kdy cizinci proudem Prahu navštěvují, a pak lze viděti leckterou dosti známou osobnost zdejší, která se v Praze narodila a město leda na velkou cestu „až do Brandejsa“ opustila, jak bloudí ulicemi a náměstími s červeně vázaným Zapem, Baedekrem nebo Klutschakem. Tváří se co zcela neznalí cizinci, tážou se po ulicích jim velmi dobře známých, v nichž snad sami po léta bydlili, a vžijou se dokonale do pocitu skutečného cizinství.

I pro toho, kdo kvůli změně někdy se raději městem prochází, než by do zahrad si vyšel, musí být Hradčany místem nad jiná milým. Panuje zde zvláštní poklid a ničím nejsi vytrhován ze sterých myšlének, které se v tobě budí a rozprádají při pohledu na ty pomníky dávných dob, na ty němé pamětníky bývalé slávy. Jen kolem jednotlivých vojenských kasáren je mezi dnem čilejší život, v ostatních částech panuje buď aristokratické, buď duchovní, takměř kostelní ticho, a i v místech, kde chudý, pracující lid bydlí, zaslechneš leda hlasy ženské a dětské, ostatní obyvatelstvo vyšlo zrána někam za výdělkem a vzbudí zde ruch a živost teprve zvečera. Průmyslových neb obchodnických podniků není tu skoro žádných. Klidný, polomrtvý ráz ten podrží nejvyšší čtvrt pražská zajisté velmi dlouho, snad povždy, neboť scházejí zde skoro všechny podmínky ku valným změnám.

Již procházka na Hradčany poskytuje mnoho krás. Sotvaže vyjdem ku Hradu nahoru, máme jednu z nejrozkošnějších výhledů na mocnou Prahu. Pod námi jsou zahrady Gaetánské, bohatá Malá Strana s vyčnívajícími, stavěkými paláci a kostely, naproti nám zelená hora Petřín s bělajícími se kapličkami, povznesený Strahov; v dálce vidíme velebný Vyšehrad, celé Nové, Staré i Josefovské Město leží vlevo krásně rozestřeno, za posledním trčí černé komíny průmyslového Karlína, a Vltavu může oko sledova-